

МОН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТРАНСПОРТНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий Київський інститут залізничного транспорту
Кафедра філософії та історії науки і техніки

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри

_____ С.В. Гурінчук
« 01 » Вересня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕТИКА БІЗНЕСУ»

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	275 Транспортні технології (за видами)
Спеціалізація	275.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті)
Освітня програма	«Транспортні технології (на залізничному транспорті)»
Тип дисципліни	вибіркова
Мова викладання	українська

Київ
НТУ
2025

Робоча програма з дисципліни «Етика бізнесу» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 275 Транспортні технології (за видами), спеціалізацією 275.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті), освітньою програмою «Транспортні технології (на залізничному транспорті)».

Обговорено та рекомендовано до затвердження на засіданнях:

науково-методичної комісії спеціальності 275 Транспортні технології (за видами),
протокол № 1 від 26 серпня 2025 року,

кафедри філософії та історії науки і техніки,
протокол № 1 від 01 вересня 2025 року,

Вченої ради Навчально-наукового Київського інституту залізничного транспорту,
протокол № 11 від 01 вересня 2025 року.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>27 Транспорт</u>	<u>вибіркова</u>	
	Спеціальність <u>275 Транспортні технології (за видами)</u> Спеціалізація <u>275.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті)</u>		
Модулів – 2	Освітня програма <u>«Транспортні технології (на залізничному транспорті)»</u>	Рік підготовки	
Індивідуальне завдання – не передбачено ОП і навчальним планом		2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача вищої освіти (з індивідуальним завданням включно) – 3,5	Рівень вищої освіти <u>перший (бакалаврський)</u>	Лекції	
		<u>32</u> год.	<u>6</u> год.
		Практичні, семінарські	
		<u>32</u> год.	<u>6</u> год.
		Лабораторні	
		___ год.	___ год.
		Самостійна робота (крім індивідуального завдання, передбаченого навчальним планом)	
		<u>56</u> год.	<u>108</u> год.
		Індивідуальне завдання (передбачене навчальним планом)	
		___ год.	___ год.
Вид контролю:			
Залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять і кількості годин самостійної роботи (з індивідуальним завданням включно) та загальної кількості годин становить:
 для денної форми здобуття вищої освіти – 53 % / 47 %;
 для заочної форми здобуття вищої освіти – 10 % / 90 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни: комплексне формування системних знань з етики бізнесу на основі аналізу моральних цінностей та досвіду різних країн, розвиток орієнтування у багатовекторних сферах економічних відносин через практичні прийоми та принципи етики бізнесу задля вирішення проблем сучасності. Окрім того, даний курс формуватиме у здобувачів вищої освіти розуміння системи поглядів, цінностей, ідей, стимулюватиме використання дієвих норм та правил поведінки у бізнес-середовищі ділових людей, що підвищить ефективність управлінської діяльності. Дисципліна виховуватиме у студентів не лише вміння створювати та підтримувати доброзичливу атмосферу, але й ефективно вирішувати комунікативні проблеми через використання прийомів та методів ділового спілкування.

Завдання вивчення дисципліни:

- засвоєння майбутніми фахівцями теоретичних засад етики бізнесу через опанування основних понять етики, етичних правил, принципів та особливостей бізнес-середовища;
- формування практичних навичок ділової етики, протоколів та прийомів, а також методів та прийомів поведінки з учасниками власного колективу, партнерами та конкурентами;
- ознайомлення з етичними кодексами, стандартами, що відповідають сучасній соціально-культурній ситуації та стратегією поведінки під час вирішення конфліктних ситуацій в етиці бізнесу;
- розвиток критичного мислення, адекватної та критичної оцінки ситуації, а також пізнавального інтересу до етичного знання;
- використання етичних принципів та методів розв'язання питань, що стосуються етики бізнесу, приймати виважені управлінські рішення, здійснювати об'єктивні висновки та продукувати раціональні пропозиції;
- сприяння становленню гуманітарної культури студентів та розуміння соціальної відповідальності як складової етики бізнесу.

Міждисциплінарні зв'язки

Попередньо вивчають: «Основи академічної доброчесності», «Вступ до університетських студій», «Історія України та української культури», «Українська мова за професійним спрямуванням».

Паралельно вивчають: «Технології Soft Skills», «Транспортна екологія», «Іноземна мова за професійним спрямуванням».

Послідовно вивчають: «Філософія», «Соціально-політичні студії», «Економіка транспорту», «Людський чинник в транспортних системах», «Законодавча база транспорту».

Тема 3. Предмет і актуальність етики бізнесу в сучасних умовах.

Розвиток бізнесу з урахуванням етичних аспектів. Етика бізнесу як одна із аксіом ведення бізнесу. Ділова та економічна етика як необхідність сучасності. Зміст та еволюція поняття «економіка» і «бізнес». Предмет, специфіка та актуальність етики бізнесу як науки. Проблеми етики бізнесу та етичної інфраструктури в сучасних умовах євроінтеграції. Заходи щодо забезпечення етичної поведінки в умовах ринкової економіки та викликів теперішності. Нормативні джерела етики бізнесу.

Тема 4. Основні концепції етики бізнесу та їх відображення в умовах сьогодення.

Філософські вчення як основа принципів етики бізнесу. Релігійна етика. Теорія утилітаризму Ієремії Бентама. Утилітаризм як основа аналізу прибутків та видатків. Практичне застосування теорії утилітаризму та її критика. Деонтична етика, її обґрунтування викладене в концепціях Іммануїла Канта. Етика обов'язку та парадокс кантівської етики. Етика справедливості. Підходи до поняття справедливості: егалітаризм, «капіталістична» справедливість, «комуністична справедливість», «Теорія справедливості» Джона Роулза. Співіснування етичних систем та моделі генерації рішень з огляду на філософію моралі.

Тема 5. Принципи та норми етики бізнесу. Національні особливості етики бізнесу.

Принципи та норми етики бізнесу. Особливості соціальних гарантій дотримання етичних норм у бізнесі. Порухення у сфері етики бізнесу та способи профілактики таких порушень. Національні особливості етики бізнесу. Менеджмент та етика бізнесу в Великобританії, Німеччині, Франції. Культ підприємництва в США. Роль Ендрю Карнегі в розвитку етики бізнесу в США. Специфіка японського менталітету і його вплив на формування етики бізнесу. Цінності шести основних промислово-фінансових груп Японії. Особливості етики бізнесу в Китаї та країнах «Азійських тиграх». Етика бізнесу в Арабських країнах.

Тема 6. Етика бізнесу крізь парадигму філософії Заходу і Сходу: схожість та відмінність.

Етика бізнесу Заходу і Сходу: схожість та відмінність. Фактори, які мають вплив на спільне ведення бізнесу. Ієрархічні рівні дії бізнес-етики. Конфуціанство і його концептуальний вплив на культуру підприємництва. Етика буддизму та її роль у формуванні етики бізнесу Сходу. П'ять буддистських принципів для ведення бізнесу. Християнське ставлення до економічної діяльності. Вплив католицизму та православ'я на становлення та розвиток етики бізнесу. Етика протестантизму. Макс Вебер про вплив протестантизму на розвиток капіталізму. Іслам та етика бізнесу. Принципи ведення бізнесу у державах, населення яких сповідує іслам.

Тема 7. Етика бізнесу і соціальна відповідальність.

Зміст, основні принципи та складові соціальної відповідальності. Поняття про рівні, форми, методи та моделі соціальної відповідальності в етиці бізнесу. Взаємозв'язок соціальної та юридичної відповідальності. Корпоративні кодекси та корпоративна репутація, а також соціальна відповідальність як складова корпоративної репутації. Європейський підхід до корпоративної соціальної відповідальності. Глобальний договір ООН. Приклади соціально відповідальної поведінки у світі. Основні рівні етичних правил сучасного бізнесу. Переваги та недоліки соціально відповідального бізнесу.

Тема 8. Історичні витоки та сучасні особливості становлення етики бізнесу в Україні.

Особливості соціально-економічних та моральних векторів характерних для господарської діяльності як складової української культури. Етапи становлення етичних економічних поглядів на теренах України. Основні ознаки та чинники зміни ціннісної парадигми в становленні етики бізнесу в Україні. Внесок організацій та окремих історичних діячів в розвиток української етики бізнесу. Етика бізнесу і проблеми охорони природи. Екологічна політика компаній, в тому числі українського бізнесу. Екологічні аспекти етичних кодексів. Екологічна відповідальність бізнесу в XXI ст. особливість етики бізнесу в Україні на мікро- та макрорівнях.

Модуль 2. *Форми інкорпорування етики бізнесу.*

Тема 9. Основні форми впровадження етики бізнесу. Імідж фірми та ділова атрибутика.

Основні форми впровадження бізнесу: етичний кодекс, кредо, символи, карти етики, етична експертиза. Передумови створення корпоративної етичної програми. Основні структури та значення етичних кодексів. Внутрішні і зовнішні стейкхолдери. Бар'єри на шляху дотримання етичних принципів. Форми інкорпорування етики бізнесу. Методи покращення етичності компаній. Особливості іміджу компанії та її репутації, поняття про ділову атрибутику. Способи самопрезентації організації з точки зору етики бізнесу.

Тема 10. Етичне споживання як одне із завдань етики бізнесу.

Поняття про етичне споживацтво. Етика бізнесу та шлях подолання дегуманізації суспільства через споживацтво. Поведінкова етика. Етичність вибору товарів та послуг. Тестування. Основи фінансової грамотності. Реклама та етичне споживання. Етичне споживацтво та довіклля. Принципи етичного споживання. Споживання та споживацтво в Україні. Перспективи розвитку етичного споживання в Україні.

Тема 11. Відносини із споживачами в контексті етики бізнесу.

Базові принципи відносин із споживачами. Принцип довіри. Принцип відкритості. Принцип тривалості відносин. Принцип лояльності. Поширені

підходи до споживачів: управління взаємовідносин з клієнтами та клієнт, що керує відносинами. Внутрішні та зовнішні чинники поведінки споживача. B2C або бізнес для споживача. Культура спілкування із споживачем. Відповідальність за товар. Ціна товару та споживачі. Етичне споживання в полі етики бізнесу. Міжнародні та українські нормативно-правові акти, які захищають права споживачів.

Тема 12. Відносини з діловими партнерами в етиці бізнесу.

Основні принципи підприємницької практики. Діловий етикет. Принципи відносин з діловими партнерами через ділові переговори та прийоми. Добросесність у відносинах з діловими партнерами. Етика та етикет ділової суперечки. Контроль і допомога постачальникам. Взаємовідносини з акціонерами. Відносини з дилерами. Стратегічні альянси. Віртуальні корпорації. Міжнародні ділові стосунки та етика бізнесу. Аутсорсинг. Гендерні засади ділової етики. Етичні кодекси та відношення до ділових партнерів.

Тема 13. Відносини із конкурентами в контексті етики бізнесу.

Принципи відносин з конкурентами в контексті етики бізнесу. Методи недоброчесної конкуренції. Етичні кодекси про відношення до конкурентів. Еволюція поглядів на конкуренцію. Конкурентні ходи. Корпоративна розвідка та облікова картка конкурента. Особливості етики компаній щодо контрагентів у сфері бізнесу. Право інтелектуальної власності та його захист. Конкурентні стратегії. Марочне піратство. Зниження цін. Кооперація з конкурентами.

Тема 14. Внутрішньокорпоративні відносини та етика бізнесу.

Етичні норми в управлінській сфері. Типові моделі управління в системі «керівник-підлеглий». Особисті риси керівника. Типові помилки керівника в офіційному спілкуванні з працівниками. Корпоративно-соціальне партнерство в Японії, США та Канаді. Ставлення управлінського персоналу до найманого працівника. Правові засади найму/звільнення працівника. Заробітна плата і умови праці. Проблема гарнішменту. Ставлення найманого працівника до фірми. Ставлення працівника до своїх обов'язків. Система потреб Абрагама Маслоу. Довіра у відносинах. Філософія договору. Філософія спільної долі.

Тема 15. Ділове спілкування в етиці бізнесу. Конфлікт: сутність, типологія і структура. Причини виникнення конфліктів.

Ділове спілкування та взаємопорозуміння у спілкуванні. Функції, форми, рівні та різновиди ділового спілкування. Вербальне та невербальне спілкування. Безпека ділових комунікацій, у тому числі листування та телефонних розмов. Поняття конфлікту, його функції. Історичні погляди на конфлікти як соціальне явище. Джерела виникнення конфліктів та їх типи. Межі конфліктів. Стадії розвитку конфлікту. Причино-наслідковий аналіз конфліктності. Стратегії, тактики та стилі поведінки учасників конфлікту.

Загальна кількість годин	120	32	-	32	56	-	120	6	-	6	108	-
---------------------------------	-----	----	---	----	----	---	-----	---	---	---	-----	---

5. Семінарські заняття

Теми семінарських занять	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
1. Тема: Етика як філософська наука.	-	-
2. Тема: Етика бізнесу: від давнини до викликів глобалізаційних інтеграційно-трансформаційних процесів.	2	-
3. Тема: Етика бізнесу як необхідна складова економічних та соціальних відносин у сучасному світі.	2	-
4. Тема: Етичні концептуальні чинники впливу на економіку та етика бізнесу.	2	-
5. Тема: Європейський та національний підходи до етичного та соціально відповідального бізнесу як фактор збалансованого розвитку.	2	2
6. Тема: Світові релігії та етично-філософські школи: відображення у сучасній етиці бізнесу.	2	-
7. Тема: Соціальна відповідальність – основа філософії етичного бізнесу.	2	-
8. Тема: Історичний образ українського підприємця-мецената як вираження взаємодії етики та економіки.	2	-
9. Тема: Імідж: теоретичні засади, механізми та методи формування з точки зору етики бізнесу.	2	-
10. Тема: Етичне споживання та етичний вибір як одна із проблем досліджень етики бізнесу.	2	-
11. Тема: Парадигми системи захисту прав споживачів у ЄС та Україні: від консьюмеризму до сталого розвитку.	2	2
12. Тема: Ділові переговори крізь призму етики бізнесу.	-	-
13. Тема: Нечесна конкуренція та способи її подолання з погляду етики бізнесу.	2	2
14. Тема: Кодекси етики та гендерні принципи - вагомні складові внутрішньо корпоративних відносин.	2	-
15. Тема: «Безпечність» та дотримання права інтелектуальної власності як значущий фактор успіху ділових комунікацій.	2	-
16. Тема: Вирішення етичних конфліктів у сфері бізнесу.	2	-
Усього годин	28	6

6. Практичні заняття

«Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом»

7. Лабораторні заняття

«Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом»

8. Самостійна робота

Форми організації освітнього процесу	Кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
ПА – підготовка до практичних занять та завдань для самостійної роботи	48 (2-4 годин на підготовку до кожного заняття)	104 (5-7 годин на підготовку до кожного заняття)
ПМК – підготовка до модульного контролю	4	—
ППК – підготовка до підсумкового контролю (заліку)	4	4
ІЗ – виконання індивідуального завдання, передбаченого навчальним планом (курсова робота / проєкт, цикл РГР, ГР, РР, а також контрольна робота для заочної форми здобуття освіти)	—	—
Усього годин	56	108

Тематика завдань для самостійної роботи (рефератів)

1. Золоте правило моралі та його застосування у бізнесі.
2. Характеристика принципів етики бізнесу.
3. Функції етики бізнесу в умовах сьогодення.
4. Проблемні питання етики бізнесу.
5. Релігійна етика та бізнес.
6. Утилітаризм та ведення бізнесу.
7. Основні положення етики справедливості в етиці бізнесу.
8. Головні звички ділової людини та принципи ведення справ.
9. Корпоративна етика підприємств транспортних технологій.
10. Проблеми соціальної відповідальності.
11. Екологічні особливості етичного ведення бізнесу.
12. Етика бізнесу та охорона навколишнього середовища.
13. Перепони у діловому спілкуванні.
14. Основні вимоги до одягу ділової людини в етиці бізнесу.
15. Етичні взаємовідношення між суб'єктами макроетики.
16. Етичний кодекс Укрзалізниці: аналіз.
17. Найпоширеніші помилки в сфері ділового етикету.
18. Візитні картки. Правила користування візитними картками.
19. Основні принципи підготовки ділових паперів. Ділові листи.
20. Укладення бізнес-плану транспортного товариства з урахуванням складових етики бізнесу.

9. Індивідуальні завдання

«Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом»

10. Методи навчання

1. Інформаційно-презентаційні (усні: лекція, розповідь, пояснення, опис,

доведення і переконання, повторення, систематизація, огляд, консультування, переказ, виступ, презентація; письмові: конспектування, реферування, анотування, план тексту, таблиці, схеми, аналіз, синтез, класифікація, порівняння, узагальнення, конкретизація, інтерпретація, підсумки, висновки, виклад, повідомлення, доповідь, звіт, пояснювальна записка, стаття, тези; наочно-усні: ілюстрація, демонстрація, показ, спостереження).

2. Алгоритмічно-дійові (діалогічні: бесіда, дискусія, опитування; предметно-групові: вирішення задач, кейс-метод, анкетування, тестування; групові: мозковий штурм, синектика, метод проєктів, ігрове моделювання, аналіз ситуацій, гра, тренінг).

3. Самостійно-пошукові (індивідуальна робота: спостереження, проєкти, моделювання, дослідження; самостійна робота: пошук і систематизування інформації, планування і програмування, прогнозування, проєктування, моделювання).

11. Методи контролю досягнутих результатів навчання:

- тестовий контроль;
- письмові контрольні роботи;
- співбесіда за матеріалами розглянутої теми;
- письмове фронтальне опитування здобувачів вищої освіти на початку чи в кінці лекції;
- фронтальне, індивідуальне та комбіноване усне опитування;
- експрес-контроль;
- перевірка виконання завдань для самостійної роботи (для заочної форми навчання).

Підсумковий контроль досягнутих результатів навчання – залік в усній формі.

12. Розподіл максимальної кількості балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Контроль протягом семестру																Модуль 3 (ІЗ)	Підсумковий контроль (залік)	Сума балів
Модуль 1								Модуль 2										
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15	Тема 16			
Для денної форми здобуття вищої освіти: - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного фронтального опитування, дискусійного обговорення теми заняття, дослідження проблемних питань, поточного тестування) – 2,5 б. (40 б.); - модульна контрольна робота № 1 – 10 б.; - модульна контрольна робота № 2 – 10 б.																Не передбачено освітньою програмою та навчальним планом	40	100

<p>Для заочної форми здобуття вищої освіти: - активність під час навчальних занять (відповідь під час усного фронтального опитування, під час дискусійного обговорення теми заняття, поточного тестування) – 8 б. (24 б.); - виконання завдань для самостійної роботи – 36 б.</p>	Не перед- бачено освітньою програмою та навчальним планом		
--	---	--	--

Бали від 1 до 60, якими оцінюють результати роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру, розподілені між модулями порівну: 30 балів за модуль.

Бали за модуль 3 отримують діленням на п'ять оцінки за індивідуальне завдання. Отримане значення балів округлюють у більшу сторону.

Оцінка «зараховано» за контрольну роботу (для заочної форми здобуття вищої освіти) враховується як 100 балів.

Здобувач вищої освіти отримує допуск до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами роботи протягом семестру він набрав не менше 30 балів, зокрема за модулем 3 – не менше 12 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за формами організації освітнього процесу	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), циклу РГР / РР / ГР	для заліку, контрольної роботи
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
1–34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Критерії оцінювання:

«відмінно» – здобувач вищої освіти демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння

науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

«добре» – здобувач вищої освіти демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

«задовільно» – здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й неправильно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«незадовільно» – здобувач вищої освіти не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

13. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Робоча програма навчальної дисципліни.
3. Курс лекцій з дисципліни.
4. Методичні вказівки щодо підготовки до семінарських занять.
5. Питання для підсумкового контролю (заліку).

Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни

1. Гуменна І.Л. Методичні рекомендації до семінарських занять з дисципліни «Етика бізнесу» для студентів всіх спеціальностей денної та заочної форм навчання. К. : ДУІТ, 2024.- 36 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Becker C. Business Ethics Methods and Application / C. Becker. — New York: Routledge, 2019. — 211 p.
2. Khalid Ali. Business Ethics / Khalid Ali, Khalidah & Ramly, Zulkufly & Lau, Teck-Chai. Oxford University Press, 2nd edition, 2018. — 460 p.
3. Stephen M. Byars. Business Ethics: Textbook / Stephen M. Byars, Kurt Stanberry. Rice University. content produced by OpenStax, 2018. — 377 p.
4. Балджи М. Етика бізнесу: навчальний посібник / М. Балджи. — Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2021. — 332 с.
5. Бізнес-комунікації: навч.-метод. комплекс: навч. посіб. для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти / укладач: Л. М. Шульгіна. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. — 151 с.
6. Бралатан В. П. Професійна етика : навч. посіб / В. П. Бралатан, І. В. Гуцаленко, Н. Г. Задирко. — Київ : Центр учбової літератури, 2016. 251 с.
7. Герасимчук А. А. Етика й етикет сучасного бізнесу – запорука економічної безпеки підприємництва: навч. посібник / А.А. Герасимчук, О.І. Тимошенко; за заг. ред. З. І. Тимошенко. — Київ : В-во Європ. ун-ту, 2017. — 285 с.

8. Економіка і бізнес: підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. — Суми : Університетська книга, 2021. — 316 с.
9. Етика та естетика: навчальний посібник / ред. В. Л. Петрушенко. — Львів: Новий Світ-2000, 2019. — 304 с.
10. Конспект лекцій «Діловий етикет» / укл. Л. С. Прокопович. — Мукачево: МДУ, 2019. — 36 с.
11. Нападиста В. Г. Професійна та корпоративна етика: навч. посіб. / В.Г. Нападиста, О.В. Шинкаренко, М.М. Рогожа; за наук. ред. В. І. Панченко. — Київ : ВПЦ «Київський університет», 2019. — 368 с.
12. Прищак М. Д. Етика та психологія ділових відносин / М.Д. Прищак, О.Й. Лесько. — Вінниця: ВНТУ, 2016. — 151 с.
13. Скібіцький О. М. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності: навч. посібник / О.М. Скібіцький, В.В. Матвеєв, Л.І. Скібіцька. — Київ: Кондор, 2015. — 912 с.
14. Сушик І. В. Етика бізнесу: навч. посіб / І.В. Сушик, О.Г. Сушик, Я.М. Мартинюк, В.В. Вісин. — Луцьк: РВВ Луцький НТУ, 2019. — 268 с.
15. Чурсінова О. Ю. Етика бізнесу: нові виклики та теми: навч. посібник / О.Ю. Чурсінова. — Львів: Новий Світ-2000, 2022. — 235 с.

Додаткова

16. Бойко О. М. Правила бізнес етики: проблеми застосування / О.М. Бойко // Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. — 2022. — Вип. 32. — С. 92-98.
17. Боковець В. В. Корпоративні конфлікти: визначення, типологія і механізми / В.В. Боковець // Наукові праці НУХТ. Т.21. — Київ, 2015. — №6. — С.132-139.
18. Василевська Т. Е. Етика в публічній службі [Текст]; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України / Т.Е. Василевська. — Київ: НАДУ, 2018. — 255 с.
19. Геращенко О. Л. Економіка ХХІ: країни, підприємства, людини. 2-ге вид., перероб. і допов. / О.Л. Геращенко. — Харків: Фоліо, 2017. — 303 с.
20. Гуменна І. Ціннісні орієнтири студентської молоді у контексті національно-культурного життя Східної Галичини міжвоєнного періоду / І. Гуменна // Ціннісні орієнтири в сучасному світі: теоретичний аналіз та практичний досвід : збірник тез III Міжнародної наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 13-14 травня 2021 р. — Тернопіль: Вектор, 2021. — С. 152-155.
21. Дученко М. М. Бізнес-етика: конспект лекцій: навч. посіб. для студ. КПІ ім. Ігоря Сікорського / М.М. Дученко, О.А. Шевчук. — Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. — 56 с.
22. Етика бізнесу та публічної сфери: методичні вказівки до вивчення курсу для студентів спец. «Менеджмент», «Публічне управління та адміністрування» денної та заочної форм навчання / заг. ред. Н.С. Карвацка, А.М. Гончарук. — Хмельницький: ХНУ, 2018. — 132 с.
23. Зарічна О. В. Етика бізнесу в умовах євроінтеграції / О.В. Зарічна, В.В. Зеліч // Науковий вісник Ужгородського національного університету. — 2022. — Вип. 44 (спецвипуск). — С. 36-40.

24. Ішмуратов А.Т. Конфлікт і злагода. Основи когнітивної теорії конфліктів / А.Т. Ішмуратов. — Київ: Наук. думка, 2016. — 271 с.
25. Калюжка В. С. Етика професійного і ділового спілкування [Текст]: навч.-метод. посіб. Держ. ВНЗ «Переяслав-Хмельницьк. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди» / В.С. Калюжна. — Київ: Гуляєва В. М., 2021. — 227 с.
26. Марченко О. М. Практикум з менеджменту: навч. посіб. / О.М. Марченко. — Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. — 224 с.
27. Несправа М. В. Вплив релігії на процеси економічного зростання та європейської інтеграції: аналіз наукових досліджень у парадигмі соціального конструктивізму / М.В. Несправа // Філософія і політологія в контексті сучасної культури. — 2017. — Вип. 2. — С. 12-23.
28. Пігош В. А. Кодекс корпоративної етики як інструмент розвитку потенціалу підприємства / В.А. Пігош // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»: збірник наукових праць / гол. ред. Т.В. Черничко. — Мукачево: МДУ, 2020. — Вип. 1(13). — С. 104-107.
29. Плотніченко С. Р. Основи ділового етикету та протоколу: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти / С.Р. Плотніченко. — Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2021. — 200 с.
30. Радченко С. Г. Етика бізнесу. Практикум / С.Г. Радченко. — Київ: КНТЕУ, 2016. — 185 с.
31. Сакало О. Є. Економічні цінності українського суспільства: за даними World Values Survey / О.Є. Сакало, С.В. Степаненко // Бізнес інформ. — 2018. — № 9. — С. 8–11.
32. Статінова Н. П. Етика бізнесу: навч. посіб. / Н.П. Статінова, С.Г. Радченко. — Київ: КНТЕУ, 2016. — 236 с.
33. Степаненко В. Ф. Етика в проблемах і аналітичних задачах: навч. посіб. / В.Ф. Степаненко. — Київ: Лібра, 2018. — 254 с.
34. Тиліпська Р. Б. Етика бізнесу в умовах європейської інтеграції / Р. Б. Тиліпська, Х. С. Передало, О. В. Мукан // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні : етапи становлення і проблеми розвитку. — 2016. — № 858. — С. 132-139.
35. Ткачук О. М. Етичні та психологічні складники підприємницької діяльності / О.М. Ткачук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. — Ужгород, 2018. — Вип. 19. — Ч. 3. — С. 102–105.
36. Химич І. Формування корпоративної культури підприємства в сучасних економічних умовах / І. Химич // Сучасні соціально-економічні проблеми теорії та практики розвитку економічних систем. — 2015. — № 31. — С. 105–116.

15. Інформаційні ресурси

1. Серія університетських модулів «Доброчесність та етика в бізнесі»: https://www.unodc.org/documents/e4j/IntegrityEthics/E4J_Integrity_and_Ethics_Module_11_final_UKR.pdf

2. Діловий етикет (онлайн курс): <https://eduhub.in.ua/courses/diloviy-etiket>
3. Всеукраїнська мережа Доброчесності та Комплаєнсу. URL: <http://unic.org.ua>
4. Ділова етика, основні поняття. URL: http://101.com.ua/glossary/delovaja_etika_mened_223.html

ДОДАТОК А
(обов'язковий)

К Р И Т Е Р І Ї

**оцінювання досягнутих результатів навчання
здобувачів вищої освіти Національного транспортного університету**

А.1 Загальні положення

Досягнуті результати навчання з кожної навчальної дисципліни за семестр оцінюють балами від 1 до 100: результати роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру – балами від 1 до 60, відповіді на екзамені або заліку – від 1 до 40. Розподіл балів для оцінювання результатів роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру за кожною дисципліною встановлюють розробники робочих програм.

Індивідуальне завдання у вигляді курсової роботи / проєкту, циклу розрахунково-графічних / графічних / розрахункових робіт та практику оцінюють окремо балами від 1 до 100.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни є сумою балів, отриманих під час контролю протягом семестру, та балів, отриманих під час підсумкового контролю (на екзамені або заліку).

Здобувач вищої освіти може бути допущений до підсумкового контролю (екзамену або заліку) тільки після зарахування модульних контрольних робіт, а також виконання індивідуального завдання, яке передбачене освітньою програмою та навчальним планом.

Таблиця А.1 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за формами організації освітнього процесу	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), циклу РГР / РР / ГР	для заліку, контрольної роботи
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
1–34	F	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

Критерії оцінювання:

«відмінно» – здобувач вищої освіти демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки;

«добре» – здобувач вищої освіти демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності;

«задовільно» – здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й неправильно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки;

«незадовільно» – здобувач вищої освіти не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.

А.2 Критерії оцінювання досягнутих результатів навчання при проведенні підсумкового контролю (екзамену, заліку)

Екзаменаційна (залікова) оцінка (від 1 до 40 балів) складається із суми балів, виставлених екзаменатором / лектором за відповіді здобувача на кожне із запитань екзаменаційного білета / завдання або запитання для заліку.

Максимальну кількість балів, яку можна отримати на екзамені / заліку, розподіляють між запитаннями екзаменаційного білета / завданнями або запитаннями для заліку.

Кількість запитань (завдань) та розподіл балів між ними визначає розробник робочої програми.

Відповідь на запитання оцінюють таким чином (приклад для оцінювання відповіді на одне запитання балами від 0 до 15):

від 12 до 15 балів виставляють здобувачу, який надав повну, у логічно правильній послідовності відповідь, яка свідчить про всебічні, систематизовані та глибокі знання з поставленого запитання в обсязі програми навчальної дисципліни; демонструє здатність здобувача вільно оперувати здобутими знаннями: диференціювати та інтегрувати їх, відтворювати та аналізувати отриману інформацію, робити обґрунтовані висновки та узагальнення, виявляти й відстоювати власну позицію, переконливо висловлювати думку та чітко формулювати відповідь. Як правило, таку оцінку отримує здобувач, який відповів на запитання не менше ніж на 90 %. Відповідь оцінюють у максимальну кількість балів тільки за умови надання вичерпної відповіді на запитання;

від 8 до 11 балів виставляють здобувачу, який надав досить повну, без суттєвих неточностей, у логічно правильній послідовності відповідь, яка свідчить про ґрунтовні та систематизовані знання з поставленого запитання в

обсязі програми навчальної дисципліни; демонструє здатність здобувача впевнено оперувати здобутими знаннями: відтворювати та аналізувати отриману інформацію, пояснювати основні закономірності, робити висновки, чітко висловлювати думку та формулювати відповідь. Як правило, таку оцінку отримує здобувач, який відповів на запитання на 70–90 %;

від 4 до 7 балів виставляють здобувачу, який надав не зовсім повну, із неточностями та окремими незначними помилками, в основному у правильній послідовності відповідь, яка свідчить про задовільні знання з поставленого запитання в обсязі програми навчальної дисципліни, демонструє здатність здобувача відтворювати основний матеріал відповідно до поставленого запитання. Як правило, таку оцінку отримує здобувач, який відповів на запитання на 50–70 %;

від 0 до 3 балів виставляють здобувачу, який надав фрагментарну, із суттєвими неточностями та принциповими помилками відповідь, яка свідчить про неповноту знань з поставленого запитання в обсязі програми навчальної дисципліни, демонструє наявність у здобувача утруднень при відтворенні інформації відповідно до поставленого запитання. Як правило, таку оцінку отримує здобувач, який відповів на запитання менше ніж на 50 %.

А.7 Критерії оцінювання індивідуального завдання – контрольної роботи (для заочної форми здобуття вищої освіти) визначають на розсуд розробника методичних вказівок до виконання такого індивідуального завдання. Загальну оцінку виставляють тільки за національною шкалою відповідно до таблиці А.1.